

Geachte staatssecretaris,

Hierbij reageer ik op het consultatievraag bij het voorontwerp Wet invoering reële ambitieovereenkomst.

Mijn grootste bezwaar tegen het wetsvoorstel is het verder uitbreiden van subjectieve elementen bij de vaststelling van waarde (hoogte) van het pensioen.

De hoogte van het pensioen dient ten principale door een viertal zaken bepaald te worden:

- hoogte van de ingelegde premie;
- gerealiseerde rendement;
- levensverwachting op moment van inkopen;
- rentestand op moment van inkopen.

In de huidige plannen echter wordt zowel voor het nominale contract als de reële ambitieovereenkomst de waarde van het verwachte pensioenresultaat steeds meer afhankelijk van subjectief te bepalen elementen, zoals UFR, verwachte inflatie, haalbaarheids- en risicotoetsen, beleidsdekkingsgraden, etc. Sommige partijen noemen dit “gefoezel”.

Hier kleven mijn inziens de volgende bezwaren aan:

1. Het wordt onmogelijk om nog op een heldere en transparante wijze te communiceren over pensioen en hoe dit tot stand is gekomen. De deelnemer snapt dit dan ook niet meer en is van mening dat de waarde van zijn pensioen bekoststof wordt in achterkamertjes. Wat feitelijk ook zo is.
2. De deelnemer heeft hierdoor geen duidelijk beeld over wat nu zijn eigendom is. Vergelijk bij de bank: door het depositogarantiestelsel is in ieder geval zelfs bij de slechtste bank 100 euro nog steeds 100 euro. In een pensioenfonds kan 100 euro echter het ene moment 105 en het andere moment 95 waard zijn, net naar gelang hoe de parameters worden vastgesteld.
3. Het is principieel onjuist is om zoiets belangrijks als pensioen afhankelijk te maken van allerlei subjectieve elementen, met name als je als land niet geïsoleerd bent, maar uitmaakt van een groter Europa. Allerlei verborgen agenda's kunnen worden gebruikt ter bepaling van de waarde van de beslissende parameters, ook agenda's die niet in het belang zijn van de deelnemers.
4. Al die subjectieve maatstaven bieden teveel ruimte voor discussie wanneer de uitkomsten deze of gene weer eens niet aanstaan. Neem nu dekkingsgraadmiddeling: er blijft altijd iets controversieels inzitten: of de stand was in het verleden te hoog en de huidige stand is dus te rooskleurig of de stand in het verleden was te laag en de stand is nu dus te negatief.
5. Ten gevolge van dit alles neemt het draagvlak onder het collectieve en solidaire pensioenstelsel zoals we dat graag willen behouden steeds verder af. De deelnemer snapt het “gefoezel” niet en voelt zich belazerd. De deelnemer haakt af.

Het afhaken van de deelnemer is m.i. het grootste risico dat ons pensioenstelsel bedreigt. Wanneer de deelnemer massaal gaat afhaken, zullen er meerdere generaties gaan komen die weinig tot geen pensioen hebben opgebouwd. Dit risico is niet ondenkbaar. De geluiden zijn overal al hoorbaar, tot in de politiek. Weliswaar wordt er nog gesproken over het zelf doen of in eigen beheer houden, maar uit vele wetenschappelijke onderzoeken is reeds gebleken dat hiervan in de praktijk weinig tot niets van terecht komt.

Het ontstaan van één of eerdere generaties met geen of onvoldoende pensioenopbouw is desastreus. De gevolgen hiervan zullen in alle waarschijnlijkheid worden afgewenteld op de overheid c.q. de maatschappij.

Dit houdt naar mijn mening in dat er in de eerste plaats gestreefd moet worden naar een pensioensysteem resp. FTK dat gedragen wordt door de mensen waarvoor het bedoeld is. Daarnaast moet het een aantal fundamentele weeffouten in het huidige systeem oplossen.

Door diverse deskundigen en instellingen is al gewezen op het feit dat het huidige wetsontwerp de meeste van eerder geformuleerde doelstellingen in Pensioenakkoord en Hoofdlijnennotitie niet waarmaakt en gesignaleerde problemen niet oplost. Ik sluit mij bij die conclusie aan.

Echter, velen zullen de gelegenheid aangrijpen om nu een derde systeem aan te dragen, meestal een soort combinatie van het nominale contract en de reële ambitieovereenkomst. Mijns inziens lost dit bovengenoemde problemen niet op. Het lijkt alsof het belangrijkste argument voor een dergelijk voorstel de duur van dit proces is. Men vindt dat we maar eens verder moeten.

Ik pleit voor intrekking van het huidige wetsontwerp. Het is volstrekt onverantwoordelijk om nu onder tijdsdruk dit wetsontwerp met inbegrip van een alternatief FTK door te voeren, zonder dat het werkelijke en wezenlijke problemen oplost. Mijn verwachting is dat het stelsel dan binnen 5 jaar opnieuw aan herziening toe is. Ik verwacht ook dat het stelsel iets dergelijks zeker niet zal overleven.

De bekende Canadese pensioendeskundige Keith Ambachtsheer komt in de zgn. Ambachtsheer-letter van augustus 2013 eveneens tot dezelfde conclusie komt en een voorstel doet voor een meer toekomstbestendige systeem.

Mijns inziens verdient het daarom de voorkeur om de tijd te nemen om nog eens goed vast te stellen waar nu de werkelijke problemen liggen en daarvoor een wezenlijke oplossing voor te ontwikkelen die toekomstbestendig is en waarvoor een helder mandaat door de deelnemers wordt afgegeven.

In een nieuw te ontwikkelen FTK dienen de volgende problemen opgelost te worden:

1. het eigendom helder geregeld dient te zijn;
2. dat waarde-ontwikkeling van het pensioenresultaat helder en transparant moet zijn.

Waarschijnlijk zal een dergelijke systeem dat aan deze voorwaarden voldoet in de kern een DC-systeem zijn. In dat geval dient een dergelijk DC-systeem wel aan een randvoorwaarden te voldoen.

In de eerste plaats dient de huidige achterstand die DC-pensioenopbouw (premie gemaximeerd) in de kern heeft t.o.v. DB-opbouw (opbouw gemaximeerd) omgezet te worden in een level-playingfield t.a.v beide systematieken.

Daarnaast moeten acceptabele oplossingen gevonden worden voor het renteprobleem en levensverwachtingsprobleem. Daarbij moet ook de mogelijkheid geschapen worden dat indien door goede rendementen het pensioen over de 100% van het laatste verdiende salaris komt, dit fiscaal niet belast wordt.

Op persoonlijke titel

Martijn Raaijmakers
Pensioendeskundige